

Mbrojmë interesat e gjithë shqiptarëve

2021-2025

Mbrojme interesat e shqiptareve

2021 - 2025

A. Analiza e performancës së programit (2021-2025)

B. Analizë e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave përgjegjëse dhe strategjive sektoriale për Premtimin "Angazhimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës" (2021-2024)

C. Analiza mbi alokimet buxhetore dhe kapacitetet fiskale të Shqipërisë lidhur me kostot direkte dhe indirekte

D. Impakti i realizimit të premtimit deri në vitin 2024 në lidhje me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor

E. Analizë e perceptimit të performancës dhe pritshmërive të premtimit në praktikën e përditshme (2021-2024)

F. Analiza e përgjegjësisë politike dhe kontratës me Votuesit në aspektin Buxhetor, Fiskal dhe Ekonomik për programin e Bashkëpunimit Rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës

G. Analiza e shpërndarjes së efektit të programit në rajonet, industrinë dhe shtresat e popullsisë

H. Vlerësimi i Përbushjes së Programit deri në Dhjetor 2024

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

[FISKALISTI](#)

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

[ALTAX - POLIFAKT](#)

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

[ALTAX](#)

Communicate through social media addresses

[ALTAX](#)

Watch our informative and educational videos

[ALTAX.AL](#)

Read and download unique analyses and studies

[POLIFAKT.AL](#)

Look at how many political promises have been kept.

[App Store](#)
[Google Play](#)

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Mbrojmë interesat e shqiptarëve

Synimi

Sigurimi i mbrojtjes dhe përfaqësimit të drejtpërdrejtë të interesave të shqiptarëve në çdo aspekt të jetës politike, ekonomike dhe shoqërore, brenda dhe jashtë Shqipërisë.

Qëllimi

- **Mbrojtja e të Drejtave dhe Lirive:** Sigurimi i mbrojtjes ligjore dhe politike për shqiptarët kudo që ndodhen.
- **Promovimi i Identitetit Kombëtar:** Ruajtja dhe zhvillimi i kulturës dhe traditave shqiptare.
- **Përfaqësimi i Drejtë:** Sigurimi i përfaqësimit të barabartë në institucionet kombëtare dhe ndërkombëtare.
- **Përmirësimi i Kushtetave Ekonomike:** Rritja e mundësive për zhvillim të qëndrueshëm dhe përmirësim të kushteve të jetesës.

Pritshmëritë

1. **Përmirësimi i Ligjeve dhe Politikave:** Përputhja me standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe mundësi të barabarta për shqiptarët.
2. **Rritja e Mundësive Ekonomike:** Sigurimi i mundësive për investime dhe zhvillim ekonomik.
3. **Ruajtja e Paqes dhe Stabilitetit:** Sigurimi i paqes dhe sigurisë për të gjithë shqiptarët, brenda dhe jashtë Shqipërisë.
4. **Pjesëmarrja Ndërkombëtare:** Rritja e ndikimit të shqiptarëve në nivel ndërkombëtar.

Ky angazhim ka për qëllim mbrojtjen e interesave dhe të drejtave të shqiptarëve, përmirësimin e kushteve të jetesës dhe forcimin e ndikimit kombëtar dhe ndërkombëtar.

Mbrojmë interesat e gjithë shqiptarëve

A. Analiza e performancës së programit (2021-2025)

Për të analizuar ecurinë e premtimit të qeverisë shqiptare për angazhimin në përfundimin e bashkëpunimit rajonal përmes iniciativave si Open Ballkan dhe Procesi i Berlinit, Plani i Rritjes si dhe lobimin për njohjen e Kosovës dhe zgjerimin e bashkëpunimit për përfshirjen e pakicave shqiptare do të shqyrtojmë një strukturë të thelluar dhe të argumentuar në disa aspekte kyçe.

Ky angazhim është një element i rëndësishëm për forcimin e politikave rajonale dhe integrimin ndërkombëtar të Shqipërisë. Në vijim do të bëjmë një analizë të hollësishme të arritjeve, pengesave dhe kostove të këtij angazhimi nga periudha 2021-2024.

1. Konteksti Politik

Arritjet:

Open Ballkan ka ofruar mundësi për krijimin e një zone të përbashkët ekonomike midis Shqipërisë, Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut. Ky bashkëpunim ka sjellë përparime në lehtësimin e lëvizjes së mallrave, shërbimeve dhe qytetarëve, duke hapur mundësi për investime dhe rritje ekonomike rajonale.

Lobimi për njohjen e Kosovës ka qenë një prioritet i qeverisë shqiptare. Angazhimi në përdorimin e kanaleve diplomatike dhe marrëdhënieve me Bashkimin Evropian ka krijuar mundësi për mbështetje të Kosovës në rrugën e saj për integrimin ndërkombëtar dhe pranimin në organizata si OKB.

Takimet e përvitshme Shqipëri-Kosovë janë forcuar si një platformë e rëndësishme për forcimin e marrëdhënieve mes dy vendeve dhe përfshirjen e pakicave shqiptare në proceset vendimmarrëse, si dhe promovimin e qëllimeve të përbashkëta rajonale.

Pengesat:

Sfida në njohjen ndërkombëtare të Kosovës vazhdon të mbetet një pengesë kryesore. Edhe pse ka pasur progres në lobimin për njohjen e Kosovës, disa shtete të tjera të rajonit, përfshirë Serbinë dhe disa shtete të BE-së, mbeten të rezervuara në lidhje me njohjen e saj si shtet të pavarur.

Mosmarrëveshjet midis Serbisë dhe Kosovës kanë ngadalësuar disa projekte të përbashkëta rajonale, duke krijuar tensione të brendshme dhe penguar një konsensus të plotë për integrimin dhe bashkëpunimin në rajon.

2. Konteksti Social

Arritjet:

Pjesëmarrja e shtresave të ndryshme të shoqërisë në përpjekjet për bashkëpunim rajonal është rritur, duke përfshirë emigrantët dhe pakicat. Ky përmirësim ka krijuar

mundësi më të mëdha për mobilitetin dhe bashkëpunimin social, duke favorizuar zhvillimin e një shoqërie më të integruar dhe të lidhur.

Takimet për ruajtjen e identitetit kombëtar të shqiptarëve kanë ndihmuar në forcimin e lidhjeve mes qytetarëve të Shqipërisë dhe Kosovës dhe kanë promovuar zhvillimin e projekteve kulturore dhe sociale për ruajtjen e trashëgimisë kombëtare.

Pengesat:

Pakicat shqiptare në vendet e tjera të rajonit (si Mali i Zi dhe Maqedonia e Veriut) kanë hasur në vështirësi për t'u përfshirë në mënyrë të barabartë në proceset e bashkëpunimit rajonal. Kjo ndikon në integrimin e plotë dhe të qëndrueshëm të pakicave, duke e bërë më të vështirë krijimin e një platforme të gjithanshme dhe gjithëpërfshirëse.

3. Konteksti Ekonomik dhe Buxhetor

Arritjet:

Open Ballkan ka ndihmuar në rritjen e mundësive për investime dhe zhvillimin ekonomik, duke kontribuar në krijimin e mundësive për bizneset dhe rritjen e mundësive të punësimit në rajon. Ky bashkëpunim ka krijuar mundësi për zhvillimin e projekteve të infrastrukturës, duke përfshirë transportin dhe energjinë.

Rritja e tregtisë rajonale është një arritje e rëndësishme që tregon efektivitetin e marrëveshjeve të përbashkëta për hapjen e tregjeve dhe lehtësimin e barrierave për bizneset.

Pengesat:

Sfida të integritit të plotë të rajonit dhe pasiguria politike kanë ngadalësuar disa nga nismat e përbashkëta dhe kanë krijuar tensione për shkak të mosmarrëveshjeve ndërkombëtare dhe mungesës së financimeve të qëndrueshme për projekte të mëdha infrastrukturore.

Mungesa e konsensusit për financimin e disa projekteve dhe investimeve ka penguar ndonjëherë realizimin e planeve të zhvillimit afatgjatë.

4. Faktori Ndërkombëtar dhe Trendet Globale

Arritjet:

Procesi i Berlinit ka mundësuar një partneritet më të ngushtë mes Shqipërisë, Kosovës dhe BE-së, duke rritur mundësitë për përforsimin e lidhjeve ekonomike dhe politike me rajonin. Ky proces ka ndihmuar gjithashtu në integrimin e Kosovës në disa projekte të përbashkëta, duke kontribuar në përmirësimin e stabilitetit dhe sigurisë rajonale.

Mbështetje nga Bashkimi Evropian për integrimin e Kosovës dhe përforsimin e lidhjeve rajonale është një tregues i angazhimit të Shqipërisë për të avancuar interesat e të gjithë shqiptarëve në rajon.

Pengesat:

Pasiguria ndërkombëtare dhe krizat globale, si pandemia COVID-19 dhe tensionet ndërkombëtare (p.sh., Lufta e Ukrainës), kanë ngadalësuar ritmin e zbatimit të disa

nismave rajonale dhe kanë ndikuar negativisht në investimet dhe zhvillimin ekonomik të rajonit.

5. Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG)

Arritjet:

Angazhimi i Shqipërisë në bashkëpunimin rajonal ka kontribuar në realizimin e disa Qëllimeve të Zhvillimit të Qëndrueshëm, veçanërisht atyre që lidhen me paqen, drejtësinë dhe institucionet e forta (SDG 16), dhe rritjen ekonomike dhe punësimin (SDG 8). Ky angazhim ka ndihmuar gjithashtu në forcimin e lidhjeve dhe stabilitetit rajonal, duke kontribuar në qëndrueshmërinë e zhvillimit të rajonit.

Pengesat:

Përfshirja e të gjitha grupeve sociale dhe shtresave të shoqërisë vazhdon të mbetet një sfidë. Sigurimi i një përfshirje të barabartë të pakicave dhe grupeve të tjera në rajon është një aspekt kyç i zhvillimit të qëndrueshëm dhe ka nevojë për përpjekje të mëtejshme.

Performanca e këtij premtimi ka treguar progres të dukshëm, veçanërisht në përforcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen ndërkombëtare të Kosovës. Megjithatë, pengesat politike, ekonomike dhe ndërkombëtare kanë ngadalësuar disa nisma.

Për të arritur qëllimet afatgjata të zhvillimit, Shqipëria duhet të intensifikojë angazhimin për të lobuar për njohjen e Kosovës dhe të sigurojë përfshirjen më të gjerë të pakicave shqiptare, ndërkohë që duhet të adresohen sfidat e integritetit rajonal dhe financimit të qëndrueshëm për projekte të përbashkëta.

B. Analizë e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave përgjegjëse dhe strategjive sektoriale për Premtimin "Angazhimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës" (2021-2024)

1. Kuadri Rregullator dhe Ligjor

Kuadri Rregullator dhe Ligjor për realizimin e premtimit është formuar nga një sërë instrumentesh dhe dokumentesh ligjore dhe ndërkombëtare që mbështesin angazhimet e Shqipërisë për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës. Ky kuadër është krijuar për të siguruar përputhjen e politikave të jashtme të Shqipërisë me objektivat ndërkombëtare dhe angazhimet për integrimin rajonal.

Marrëveshjet e Stabilizim-Asociimit (SAA): Ky kuadër ligjor ka mundësuar integrimin e Shqipërisë në Bashkimin Evropian dhe ka krijuar mundësi për bashkëpunim më të ngushtë me vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor. Marrëveshjet e Stabilizim-Asociimit janë themeli i politikave të jashtme të Shqipërisë për forcimin e bashkëpunimit rajonal.

Marrëveshja për Zhvillim dhe Bashkëpunim Ekonomik (Open Balkan): Kjo marrëveshje ka qenë një iniciativë rajonale për krijimin e një zone të përbashkët ekonomike dhe për lehtësimin e lëvizjes së mallrave dhe njerëzve. Ajo është një nga bazat e rëndësishme të kuadrit rregullator që ndihmon në integrimin e Shqipërisë dhe Kosovës me shtetet e tjera të rajonit.

Lobimi për njohjen e Kosovës në OKB: Politika e Shqipërisë për lobimin ndërkombëtar për njohjen e Kosovës në OKB dhe organizatat ndërkombëtare ka qenë një angazhim i rëndësishëm që është mbështetur nga diplomacia aktive dhe nënshkrimi i marrëveshjeve bilaterale që mbështesin aspiratat e Kosovës.

2. Burimet për Zbatimin e Premtimit

Burimet financiare dhe diplomatike që janë përdorur për realizimin e këtij premtimi janë të shumëllojshme dhe përfshijnë:

Buxheti i Qeverisë Shqiptare: Pjesa më e madhe e fondeve për projekte infrastrukturore dhe bashkëpunim të përbashkët me Kosovën është siguruar nga buxheti i qeverisë. Këto burime janë përdorur për ndihmën në zhvillimin e infrastrukturës, përfshirë rrugët, hekurudhat, linjat e energjisë, dhe projekte të tjera të ndërlidhjes.

Burimet Ndërkombëtare: Pjesë e rëndësishme e mbështetjes financiare është siguruar nga organizata ndërkombëtare si Bashkimi Evropian, Kombet e Bashkuara dhe Banka Botërore, të cilat kanë mbështetur Shqipërinë dhe Kosovën për të realizuar projekte që lidhin dy vendet dhe që përforcojnë bashkëpunimin rajonal.

Angazhimi Diplomatik dhe Lobi Ndërkombëtar: Diplomacia shqiptare ka luajtur një rol të rëndësishëm në lobimin për njohjen e Kosovës, duke angazhuar shtetet e tjera dhe organizata ndërkombëtare për të mbështetur pranimin e Kosovës në OKB dhe organizata të tjera ndërkombëtare.

3. Strukturat Përgjegjëse për Zbatimin

Strukturat dhe institucionet përgjegjëse për zbatimin e premtimit përfshijnë disa aktorë kyç:

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ): Ky institucion ka pasur një rol të rëndësishëm në koordinimin e lobimit ndërkombëtar dhe në menaxhimin e marrëdhënieve me shtetet që mund të ndikojnë në njohjen e Kosovës.

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE): MIE ka qenë përgjegjëse për zbatimin e projekteve infrastrukturore që lidhin Shqipërinë dhe Kosovën, përfshirë ndërlidhjet rrugore dhe hekurudhore, si dhe projektet energjetike.

Agjencia e Zhvillimit të Investimeve të Kosovës dhe Shqipërisë: Ky aktor ka pasur rol në koordinimin e projekteve investuese të përbashkëta në sektorë si turizmi dhe energjia e rinovueshme.

Kuvendet e Shqipërisë dhe Kosovës: Pjesëmarrja e Kuvendeve të të dyja shteteve ka qenë e rëndësishme në miratimin e marrëveshjeve dhe legjislacioneve të përbashkëta që mundësojnë realizimin e nismave rajonale.

4. Kërkesat dhe Strategjitë Sektoriale për Zbatim

Strategjitë sektoriale janë formuluar për të mbështetur realizimin e këtij premtimi dhe për t'u siguruar që janë përmbushur objektivat e bashkëpunimit rajonal dhe lobimit për njohjen e Kosovës:

Strategjia e Bashkëpunimit Rajonal: Përqendrohet në krijimin e mundësive për tregti dhe investime të përbashkëta, si dhe zhvillimin e infrastrukturës që lidh Shqipërinë dhe Kosovën.

Strategjia për Integrimin e Kosovës në OKB dhe Institucione Ndërkombëtare: Angazhimi ka qenë për të nxitur njohjen ndërkombëtare të Kosovës dhe mbështetje për anëtarësimin e saj në organizata të tilla si OKB dhe OSBE.

Strategjitë e Infrastrukturës dhe Energjisë: Këto strategji kanë përfshirë projekte të përbashkëta të transportit dhe energjisë që sigurojnë ndërlidhjen e rajonit dhe rritin lëvizjen e lirë të mallrave dhe personave.

5. Përmbushja e Kërkesave dhe Strategjive

Bashkëpunimi Rajonal dhe Open Balkan: Pjesërisht është realizuar përmes nënshkrimit të marrëveshjeve dhe zhvillimit të lidhjeve të infrastrukturës dhe tregtisë, por ngadalësimi i disa projekteve kyçe dhe pengesat politike janë hasur.

Lobimi për Pranimin e Kosovës në OKB: Angazhimi diplomatik ka vazhduar, por Kosova ende nuk është njohur nga të gjitha shtetet e kërkuara për pranimin e saj në OKB, që mbetet një pengesë për përmbushjen e këtij objekti.

Takimet dhe Angazhimi me Pakicat Shqiptare: Përpjekjet për përfshirjen e pakicave shqiptare në vendimmarrje janë ndërmarrë, por ka pasur kufizime në realizimin e këtyre angazhimeve për shkak të strukturave politike dhe mundësive të kufizuara për realizim në nivel rajonal.

Kuadri rregullator dhe burimet e përdorura për realizimin e këtij premtimi janë në përputhje me politikën e jashtme të Shqipërisë dhe strategjitë për bashkëpunimin rajonal. Megjithatë, ka pasur sfida në realizimin e plote të premtimit për shkak të pengesave politike, si dhe vonesave në realizimin e projekteve infrastrukturore. Për periudhën 2021-2024, përpjekjet për lobimin ndërkombëtar dhe ndërlidhjen e dy shteteve kanë qenë të suksesshme në disa aspekte, por ende ka nevojë për angazhim të mëtejshëm për realizimin e qëllimeve të plota.

C. Analiza mbi alokimet buxhetore dhe kapacitetet fiskale të Shqipërisë lidhur me kostot direkte dhe indirekte

Për të analizuar alokimet buxhetore dhe kapacitetet fiskale të Shqipërisë lidhur me kostot direkte dhe indirekte deri në vitin 2025, do të përdorim të dhëna konkrete dhe fakte të mbështetura nga burime dhe dokumente të institucioneve përkatëse. Kjo do të na mundësojë një pasqyrë më të thelluar dhe të saktë të progresit dhe sfidave të përballuara gjatë periudhës 2021-2025.

1. Tendencat Historike në Alokimet Fiskale dhe Performancën në Sektorët përkatës (2021-2024)

Tendencat e Alokimeve Fiskale

Nga vitet 2021 deri në vitin 2024, Shqipëria ka alokuar fonde të konsiderueshme për nisma rajonale si Open Balkan dhe Procesi i Berlinit. Disa nga projektet kryesore kanë përfshirë:

Investimet në Infrastrukturë: Në vitin 2021, Shqipëria mori një grant prej 30 milionë eurosh nga Bashkimi Evropian për investime të përbashkëta në infrastrukturë me Kosovën dhe

vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor. Këto fonde janë përdorur për ndërtimin e rrugëve dhe hekurudhave që lidhin Shqipërinë me Kosovën dhe vende të tjera të rajonit.

Lidhshmëria Rajonale dhe Energjia: Në vitin 2023, Shqipëria alokoi 50 milionë euro për projekte rajonale, përfshirë investime në energjinë e rinovueshme dhe ndërlidhjen energjitike me shtetet e Ballkanit Perëndimor. Rritja e alokimeve për sektorët e energjisë dhe infrastrukturës tregon për një fokus të fortë në bashkëpunimin rajonal dhe integrimin energjetik.

Performanca në Sektorët përkatës

Transporti dhe Infrastruktura: Projekti i rrugës Shqipëri-Kosovë u përmbyll në vitin 2022 me mbështetje të drejtpërdrejtë nga BE. Ky projekt është një shembull konkret i përmirësimit të lidhshmërisë rajonale dhe përshejtit të transportit të mallrave dhe njerëzve.

Lobimi dhe Diplomacia për Njohjen e Kosovës: Në periudhën 2021-2024, Shqipëria ka zhvilluar aktivitete diplomatike intensive në forumet ndërkombëtare për të promovuar njohjen e Kosovës. Pjesëmarrja e Shqipërisë në takime diplomatike ka rezultuar në njohjen e Kosovës nga shtete të ndryshme të rëndësishme si Shqipëria, Gjermania dhe Franca.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte të Zbatimit të Premtimit (2021-2024)

Kostot Direkte

Infrastruktura Rajonale: Ndërtimi i rrugëve dhe hekurudhave ka pasur një kosto të konsiderueshme. Për shembull, ndërtimi i rrugës Shkodër-Pec dhe rruga Prishtinë-Tiranë kanë kërkuar investime të rëndësishme. Kostoja për këto projekte është mbështetur nga buxheti i shtetit dhe financime ndërkombëtare.

Kostot e Diplomacisë: Shpenzimet për diplomacinë dhe lobimin për njohjen e Kosovës kanë përfshirë aktivitete të shumta, përfshirë vizita diplomatike dhe takime ndërkombëtare. Këto janë mbështetur nga Ministria e Punëve të Jashtme e Shqipërisë dhe kanë përfshirë mbështetje financiare nga Bashkimi Evropian.

Kostot Indirekte

Sfida e Mospajtimit Politike: Sfida e mospajtimit politike mes Kosovës dhe Serbisë ka vonuar disa projekte infrastrukturore dhe ka rritur kompleksitetin e implementimit të projekteve rajonale. Tensionet politike kanë shkaktuar shtyrje dhe rritje të kostove operacionale për projekte si rruga Shkodër-Pec.

Përshkallëzimi i Tensioneve: Përshkallëzimi i tensioneve politike ka krijuar ndarjen e burimeve financiare dhe ka vështirësuar koordinimin për disa nisma rajonale.

3. Vlerësimi i Prioriteteve Infrastrukturore dhe Teknikë për Zbatim

Prioritetet Infrastrukturore

Lidhshmëria e Transportit: Shqipëria ka identifikuar ndërlidhjen e rrugëve dhe hekurudhave si një prioritet të rëndësishëm. Projekte si ndërtimi i terminaleve të reja dhe përmirësimi i rrugëve janë arritur, por ka pasur sfida të mëdha me burokracinë dhe vonesat administrative.

Energjia dhe Teknologjia: Shqipëria ka investuar gjithashtu në energjinë e rinovueshme dhe ndërlidhjen energjetike me vendet fqinje. Projektet për ndihmën energjetike të Ballkanit Perëndimor kanë kontribuar në forcimin e bashkëpunimit rajonal në këtë sektor.

Prioritetet Teknikë

Kapacitetet Administrative dhe Menaxhimi i Projekteve: Për të realizuar këto projekte infrastrukturore, Shqipëria ka investuar në kapacitetet teknike dhe administrative. Këto përpjekje kanë përfshirë trajnimin e personelit dhe përmirësimin e proceseve të menaxhimit të projekteve. Megjithatë, ka ende sfida në menaxhimin e burimeve dhe koordinimin e projekteve ndërkombëtare.

4. Krahasimi i Kostove dhe Burimeve me Alokimet Aktuale Buxhetore (2021-2025)

Alokimet Buxhetore 2021-2025

Rritja e Investimeve Rajonale: Shqipëria ka parashikuar një rritje të alokimeve për bashkëpunimin rajonal dhe integrimin energjetik në periudhën 2021-2025. Përshtatja e alokimeve për secilin vit është bërë në përputhje me kërkesat për investime infrastrukturore dhe energjetike.

Mbështetje ndërkombëtare: Për të mbështetur projektet e përbashkëta me Kosovën dhe vendet e tjera të Ballkanit, Shqipëria ka shfrytëzuar financime nga Bashkimi Evropian dhe Banka Botërore. Ajo gjithashtu ka mbështetje për projekte të përbashkëta të energjisë dhe teknologjisë.

Kapacitetet Fiskale

Kapaciteti Fiskal i Kufizuar: Kapacitetet fiskale të Shqipërisë janë të kufizuara, për shkak të borxhit të lartë publik dhe përpjekjeve për të balancuar buxhetin. Sidoqoftë, Shqipëria ka përpjekur të mbajë një politikë fiskale të qëndrueshme dhe të menaxhojë me efikasitet burimet e saj financiare.

5. Afatet Kohor dhe Zbatimi i Premtimit

Afatet Kohor për Zbatimin e Premtimit

Afatet kohore për realizimin e projekteve rajonale dhe diplomacisë për njohjen e Kosovës kanë qenë të parashikuara për periudhën 2021-2025. Shumë projekte kanë kërkuar periudha afatgjata për të realizuar qëllimet e tyre. Megjithatë, për shkak të vonësive dhe sfidave politike, disa projekte janë ngadalësuar.

Në përfundim, Shqipëria ka arritur përparime të dukshme në alokimin e burimeve dhe implementimin e projekteve rajonale dhe diplomatike. Sidoqoftë, ajo ka hasur në disa vështirësi të lidhura me sfidat politike dhe menaxhimin e burimeve. Me mbështetje të vazhdueshme nga BE dhe partnerët ndërkombëtarë, Shqipëria mund të realizojë objektivat e saj në vitet e ardhshme.

D. Impakti i realizimit të premtimit deri në vitin 2024 në lidhje me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor

1. Impakti në zhvillimin Ekonomik:

Premtimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e klimës ekonomike dhe rritjen e mundësive për tregti dhe investime. Angazhimi për krijimin e lidhjeve më të forta infrastrukturore dhe energjetike midis Shqipërisë dhe Kosovës ka kontribuar në uljen e kostove të transportit dhe ka krijuar mundësi për rritjen e fluksit të mallrave dhe shërbimeve midis dy vendeve, si dhe me vendet e tjera të rajonit.

Investimet e bëra në infrastrukturën e transportit dhe energjisë kanë ndihmuar në integrimin më të thellë të ekonomisë shqiptare në tregjet rajonale, dhe këtë ka mundësuar rritjen e mundësive për zhvillimin e industri të reja dhe rritjen e konkurrencës në tregjet ndërkombëtare. Kjo ka pasur një efekt të drejtpërdrejtë në forcimin e qëndrueshmërisë ekonomike të Shqipërisë, duke krijuar mundësi për punësim dhe rritje të prodhimit në sektorë të tillë si ndërtimi, energjia dhe transporti.

Sidoqoftë, ka pasur vonesa dhe vështirësi në përmbushjen e disa projekteve kyçe për ndërlidhje, duke shkaktuar disa ndikime negative në performancën ekonomike të vendit, siç janë vonesat në realizimin e projekteve infrastrukturore që kanë bllokuar disa mundësi zhvillimi.

2. Impakti në zhvillimin Social:

Angazhimi për të përfshirë pakicat shqiptare nga rajoni në tryezat e dialogut dhe në takimet vjetore ka sjellë një rritje të bashkëpunimit dhe solidaritetit ndërmjet grupeve të ndryshme etnike në rajon. Kjo ka kontribuar në rritjen e kohezionit social dhe ka mundësuar një përfshirje më të madhe të grupeve të marginalizuara, duke krijuar mundësi për zhvillimin e grupeve sociale që janë në nevojë.

Është vënë re një përpjekje e shtuar për të mbështetur zhvillimin e komuniteteve shqiptare në rajon, përmes përfshirjes së atyre në zhvillimin e aktiviteteve ekonomike dhe arsimore. Ky angazhim ka kontribuar në forcimin e lidhjeve ndërkombëtare dhe ka ndihmuar në ndërtimin e një identiteti më të qëndrueshëm të shqiptarëve si grup etnik në Ballkan.

3. Impakti në zhvillimin Mjedor:

Premtimi ka pasur gjithashtu ndikime pozitive në aspektin mjedor, veçanërisht për sa i përket zhvillimit të infrastrukturës së qëndrueshme dhe mbrojtjes së mjedisit. Për shembull, bashkëpunimi për energjinë e rinovueshme dhe zhvillimi i burimeve të energjisë të pastër kanë kontribuar në uljen e emetimeve të gazrave serë dhe në nxitjen e politikave më të qëndrueshme mjedisore.

Megjithatë, ka pasur shqetësime për ndikimin e ndërtimit të infrastrukturës në mjedisin natyror, siç janë ndikimet e mundshme të ndërtimit të rrugëve dhe hidrocentraleve mbi ekosistemet lokale. Në disa raste, mungesa e planifikimit të kujdesshëm dhe mbikëqyrjes ka sjellë dëmime të mundshme në mjedisin natyror, duke shkaktuar polemika dhe kontestime nga grupe të shoqërisë civile.

Rreziqet dhe Mundësitë që u evidentuan me zbatimin e premtimit:

Rreziqet:

Pengesat Politike dhe Gjeopolitike: Një nga rreziqet kryesore që u evidentua ishte ndjeshmëria politike e angazhimeve për njohjen e Kosovës. Bllokimet dhe vonesat për njohjen e Kosovës në arenën ndërkombëtare kanë qenë një sfidë e madhe për Shqipërinë, duke kufizuar mundësitë e përfitimeve ekonomike dhe diplomatike që do të mund të vinin nga një njohje më e gjerë globale e Kosovës.

Vonesa në Implementimin e Infrastrukturës: Disa projekte infrastrukturore për bashkëpunimin rajonal kanë përjetuar vonesa të ndjeshme. Kjo ka çuar në humbje mundësish për zhvillimin ekonomik dhe ka vonuar përfitimet që mund të ishin realizuar më shpejt, siç janë rrugët, hekurudhat dhe linjat e energjisë që lidhin Shqipërinë dhe Kosovën me vendet e tjera të Ballkanit.

Probleme të menaxhimit dhe koordinimit: Në disa raste, menaxhimi dhe koordinimi i projekteve ka qenë i pamjaftueshëm, duke shkaktuar shpërndarje të paefektshme të burimeve dhe humbje të mundshme të mundësive për zhvillim.

Mundësitë:

Rritja e Tregtisë dhe Investimeve: Bashkëpunimi rajonal dhe përmirësimi i lidhjeve infrastrukturore ofron mundësi të mëdha për rritjen e tregtisë dhe investimeve, duke mundësuar rritjen e sektorëve të tjerë ekonomikë dhe përforcimin e pozicionit të Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare.

Zhvillimi i Turizmit dhe Shërbimeve: Bashkëpunimi për zhvillimin e turizmit rajonal dhe krijimi i një tregu të përbashkët turistik mund të ketë një ndikim të madh në rritjen e sektorit të turizmit, duke sjellë të ardhura dhe mundësi për punësim në rajon.

Mbështetje për Paqen dhe Stabilitetin në Rajon: Njohja e Kosovës dhe forcimi i lidhjeve midis shteteve shqiptare në rajon mund të kontribuoni në ndihmën për arritjen e paqes dhe stabilitetit të qëndrueshëm në Ballkan, që do të ndihmojë në integrimin më të plotë të rajonit në Bashkimin Evropian.

Në përmbledhje, realizimi i premtimit deri në 2024 ka pasur impakte pozitive në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor, por ka hasur gjithashtu në sfida dhe rreziqe të cilat kanë ndikuar në performancën e tij.

E. Analizë e perceptimit të performancës dhe pritshmërive të premtimit në praktikën e përditshme (2021-2024)

1. Ambient Ekonomik dhe Pritshmëritë për Performancën

Perceptimi:

Performanca e premtimit është parë si një mundësi për të forcuar bashkëpunimin ekonomik dhe rajonal, duke e lidhur këtë me njohjen ndërkombëtare të Kosovës, duke promovuar stabilitetin dhe zhvillimin ekonomik të rajonit.

Shqipëria ka realizuar investime të konsiderueshme në infrastrukturë, si dhe ka përmirësuar mundësitë për shkëmbime tregtare, duke u mundësuar lidhje më të ngushta me Kosovën dhe vendet e tjera të rajonit.

Sfida:

Pengesat Politike: Pavarësisht mundësive për rritje ekonomike, ka pasur pengesa të natyrës politike që kanë ngadalësuar integrimin dhe bashkëpunimin ekonomik të plotë.

Produktiviteti i ulët: Ka pasur vonesa të konsiderueshme në projekte kyçe si transporti dhe energjia, të cilat kanë ndikuar në uljen e produktivitetit.

2. Ambient Social dhe Pritshmëria e Performancës

Perceptimi:

Angazhimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal ka ndikim pozitiv në përmirësimin e marrëdhënieve ndërkombëtare dhe stabilitetin politik të rajonit.

Ky angazhim ka kontribuar gjithashtu në forcimin e lidhjeve kulturore dhe sociale mes Shqipërisë dhe Kosovës, duke theksuar solidaritetin dhe njohjen e përbashkët të interesave.

Sfida:

Informaliteti: Informaliteti në ekonominë e dy vendeve ka penguar një implementim të plotë të masave për zhvillim ekonomik. Shkalla e lartë e sektorëve informalë ka ngadalësuar përfitimet e mundshme nga bashkëpunimi.

Normat Sociale: Përshtatja e normave sociale të të dyja vendeve për të mbështetur bashkëpunimin është ngadalësuar për shkak të problemeve me informalitete dhe moskoherencës në politikë.

3. Koder të Punës dhe Ndikimi i Ligjeve

Perceptimi:

Angazhimi rajonal ka ndihmuar në harmonizimin e politikave të punës, duke krijuar mundësi më të mira për mbrojtjen e të drejtave të punëtorëve dhe për mbështetje të atyre që punojnë në rajon.

Legjislacioni për punën është përmirësuar, por implementimi ka qenë i ngadalshëm, duke penguar ndikimin e plotë të tij.

Sfida:

Koordinimi i Legjislacioneve: Ka pasur vështirësi në koordinimin e ligjeve dhe politikave të punës midis Shqipërisë dhe Kosovës, dhe ka kërkuar më shumë kohë për të dhënë rezultate të dukshme.

4. Pastrimi i Parave dhe Qasjet Rregullatore Institucionale

Perceptimi:

Pastrimi i parave është parë si një mundësi për të adresuar praktikën e pastrimit të parave dhe financave të paligjshme që janë të lidhura me ndërveprimet ndërkombëtare, duke siguruar një sistem financiar më transparent.

Sfida:

Zbatimi i Standardeve Ndërkombëtare: Disa pengesa janë hasur në zbatimin e standardeve ndërkombëtare për pastrimin e parave, duke përfshirë mangësitë në zbatuarjen e ligjeve dhe mungesën e resurseve për monitorimin e aktiviteteve të dyshimta financiare.

Kapacitetet Institucionale: Ka pasur vonesa në implementimin e këtyre standardeve për shkak të kapaciteteve të pamjaftueshme të disa institucioneve që janë të ngarkuara me monitorimin dhe mbikëqyrjen e financave të paligjshme.

5. Perceptimi i Performancës nga Media dhe Shoqëria Civile

Perceptimi:

Media ka luajtur një rol të rëndësishëm në raportimin e progresit dhe sfidave lidhur me bashkëpunimin rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës, duke theksuar se ka pasur disa përparime, por edhe pengesa të rëndësishme.

Shoqëria civile ka pasur një rol kritik në monitorimin e përpjekjeve të qeverisë për të siguruar përfitime sociale dhe në ngritjen e shqetësimeve për mungesën e infrastrukturës dhe njohjes ndërkombëtare të Kosovës.

Sfida:

Pritshmëritë e larta: Shoqëria civile dhe media janë kritikuar për shkak të mungesës së impaktit të drejtpërdrejtë që ndikon në jetën e përditshme të qytetarëve shqiptarë në Kosovë.

6. Pritshmëritë dhe Sfida Institucionale

Perceptimi:

Pritshmëritë për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës janë të larta, por ka pasur shumë sfida për shkak të mungesës së kapaciteteve në disa institucione dhe pengesave politike.

Sfida:

Mungesa e Kapaciteteve Institucionale: Disa institucione janë të paafta për të zbatuar dhe monitoruar marrëveshjet ndërkombëtare dhe për të siguruar mbështetje për njohjen e Kosovës në OKB.

Pengesat Politike: Sfidat politike, veçanërisht në marrëdhëniet me shtetet që nuk kanë njohur ende pavarësinë e Kosovës, kanë ngadalësuar progresin në këtë drejtim.

Përparimi në forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës është perceptuar në një dritë pozitive, megjithatë sfidat politike dhe institucionale kanë ngadalësuar realizimin e premtimeve.

Shumë prej sfidave të përmendura lidhen me pengesat politike, mungesën e kapaciteteve institucionale dhe problemet e implementimit të ligjeve, duke bërë që pritshmëritë të mbeten të larta, por realizimi të kërkojë përpjekje të vazhdueshme për të kapërcyer këto pengesa.

F. Analiza e përgjegjësisë politike dhe kontratës me Votuesit në aspektin Buxhetor, Fiskal dhe Ekonomik për programin e Bashkëpunimit Rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës

1. Përgjegjësia Politike në Aspektin Buxhetor dhe Fiskal

Premtimi dhe Angazhimi Politik:

Premtimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës është një angazhim i drejtpërdrejtë i qeverisë për të avancuar marrëdhëniet ndërkombëtare të Shqipërisë dhe stabilizimin e marrëdhënieve me Kosovën. Ky program ka një dimension buxhetor dhe fiskal të rëndësishëm, pasi përfshin alokimin e fondeve për projekte diplomatike, infrastrukturë, dhe përkrahje financiare për bashkëpunimin me Kosovën dhe vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor.

Buxheti dhe Përdorimi i Resurseve:

Në periudhën 2021-2024, qeveria shqiptare ka alokuar fonde për projekte që përmirësojnë bashkëpunimin me Kosovën, përfshirë projekte infrastrukturë dhe energjetike. Megjithatë, është evidente se alokimet buxhetore kanë qenë të kufizuara për disa nisma dhe kanë pasur ndikim të kufizuar në realizimin e objektivave të programit, sidomos për sa i përket ndihmës direkte për zhvillimin e ekonomisë së vendit përmes bashkëpunimit rajonal. Kritikë: Shpenzimet për diplomaci dhe lobim kanë shpërndarë burimet, duke i lënë të pakta mundësitë për zhvillimin e sektorëve që do të mund të prodhonin ndikime të drejtpërdrejta ekonomike.

Përgjegjësia Fiskale:

Qeveria ka ruajtur një balancë në menaxhimin e borxhit publik, por ka hasur sfida lidhur me mundësinë e sigurisë së mbështetjes financiare të qëndrueshme për këtë angazhim. Shpenzimet për lobimin dhe politikën ndërkombëtare shpesh kërkojnë mbështetje të jashtme dhe nuk janë gjithmonë të pasuara me mbështetje fiskale të qëndrueshme nga burimet kombëtare.

2. Pritshmëritë dhe Kontrata me Votuesit në Aspektin Ekonomik

Lidhja me Zhvillimin Ekonomik:

Premtimi për forcimin e bashkëpunimit rajonal është lidhur ngushtë me rritjen e mundësive ekonomike, përfshirë tregtinë dhe investimet, veçanërisht në sektorët e energjisë dhe infrastrukturës. Megjithatë, ndikimi në PBB ka qenë më pak i dukshëm, duke krijuar një hendek midis pritshmërive të votuesve dhe realizimeve faktike. Kritikë: Ndikimi ekonomik ka qenë më shumë në nivelin rajonal dhe ka përfshirë disa sektore specifike (si infrastruktura dhe energjia), por ka munguar përfitimi më i gjerë për sektorët e tjerë si bujqësia dhe industria.

Lidhja me Tregun e Punës:

Angazhimi për forcimin e bashkëpunimit mund të kishte mundësuar përmirësime në kushte pune dhe të drejta të punëtorëve, veçanërisht për ata që punojnë në Kosovë dhe vendet e rajonit. Por përpjekjet për mbështetje të pakicave dhe mundësitë për punësim janë përballur me vështirësi, duke lënë disa shtresa pa përfitime të drejtpërdrejta.

3. Areflektimi i Kontratës Politike në Ekonominë dhe Shoqërinë Shqiptare

Ky program reflekton një kontratë politike ku qeveria ka ofruar mbështetje të thellë për njohjen ndërkombëtare të Kosovës dhe bashkëpunimin rajonal. Megjithatë, ka një disonancë midis angazhimeve dhe arritjeve reale, pasi disa objektiva kanë mbetur të paplotësuar për shkak të ngadalësimit të proceseve diplomatike dhe mungesës së investimeve të drejtpërdrejta në sektorët që mund të kishin përfitime të menjëhershme për ekonominë e vendit.

Përfundim:

Në përgjithësi, programi ka arritur disa rezultate në nivelin e politikës ndërkombëtare dhe ka ofruar mundësi për zhvillim të infrastrukturës dhe energjisë, por ka hasur vështirësi në realizimin e objektivave ekonomike dhe në shpërndarjen e përfitimeve midis rajoneve dhe sektorëve të ndryshëm. Për të përmirësuar ndikimin në ekonomi, qeveria do të duhet të sigurojë alokime më të mëdha buxhetore dhe të investojë më shumë në sektorët që mund të sigurojnë përfitime të drejtpërdrejta për qytetarët.

G. Analiza e shpërndarjes së efektit të programit në rajonet, industrinë dhe shtresat e popullsisë

1. Efekti në Rajonet e Vendit

Rajonet më të përfshira:

Rajoni i Qendrës dhe Jugut: Rajoni i Tiranës, Durrësit, dhe Vlorës ka qenë më i përfshirë nga programi, me investime të rëndësishme në infrastrukturën e transportit dhe energjisë, që kanë krijuar lidhje më të forta mes Shqipërisë dhe Kosovës.

Rajoni i Veriut dhe Lindjes: Ky rajon ka pasur përfitime të kufizuara nga ky program. Megjithatë, përpjekjet për të përmirësuar infrastrukturën dhe mundësitë tregtare kanë ndihmuar zhvillimin e disa rajoneve të tilla si Kukësi dhe Shkodra.

Efeki i Disparitetit Rajonal:

Dallimet rajonale kanë shpërndarë përfitimet në mënyrë të pabarabartë, me rajonet më të afërta me Kosovën që kanë përfituar më shumë. Kjo ka krijuar një hendek në mundësitë e zhvillimit midis rajoneve, duke lënë pas disa zona të izoluara dhe më të varfra.

2. Efekti në Industrinë dhe Sektoret Ekonomikë

Spektori i Infrastrukturës dhe Energjisë: Ky sektor ka përfituar më shumë, me projekte që përmirësojnë transportin dhe rrjetet energjetike, duke pasur ndikim të drejtpërdrejtë në zhvillimin e industrive të lidhura me energjinë dhe transportin.

Spektori i Bujqësisë: Përfitimet për sektorin e bujqësisë kanë qenë më të kufizuara, me mundësi të pakta për mbështetje teknike dhe financiare.

Spektori i Shërbimeve dhe Turizmit: Ky sektor ka pasur mundësi të përfitojë më shumë, sidomos përmes promovimit të turizmit rajonal, duke përfshirë destinacione si Dhërmi dhe Sarandë.

3. Efekti në Shtresat e Popullsisë

Popullsia e Pakicave Shqiptare: Ky grup ka përfituar drejtpërdrejt nga lobimi për njohjen e Kosovës dhe përmirësimin e kushteve për pakicat shqiptare, duke forcuar identitetin kombëtar dhe të drejtat e pakicave.

Popullsia e Përgjithshme: Për shumicën e popullsisë, ndikimi i drejtpërdrejtë ka qenë më i vogël, duke u pasqyruar kryesisht në projekte të mëdha infrastrukturore dhe diplomaci ndërkombëtare, të cilat nuk janë gjithmonë të dukshme në përmirësimin e kushteve të jetesës.

Shtresat më të Ndjeshme: Grupi më i prekshëm, që përbëhet nga individë të varfër, ka pasur mundësi më të kufizuara për të përfituar, pasi shumë projekte kanë kërkuar investime të mëdha dhe mbështetje ndërkombëtare.

Programi ka pasur ndikime pozitive në sektorë të veçantë si infrastruktura dhe turizmi, por shpërndarja e përfitimeve ka qenë e pabarabartë, me rajonet dhe shtresat më të varfra që kanë pasur mundësi më të kufizuara për të përfituar.

H. Vlerësimi i Përbushjes së Programit deri në Dhjetor 2024

Për të vlerësuar nëse programi i bashkëpunimit rajonal dhe lobimit për njohjen e Kosovës është realizuar deri në dhjetor 2024, është e rëndësishme të analizohen disa aspekte kyçe, si:

1. Arritjet Sasiore:

Bashkëpunimi Rajonal: Deri në 2024, Shqipëria ka arritur disa qëllime të rëndësishme në kuadër të bashkëpunimit rajonal, veçanërisht në marrëveshjet për lehtësimin e tregtisë dhe bashkëpunimit ekonomik me shtetet e tjera të Ballkanit, përfshirë ndërlidhjen e rrjetit energjetik me Kosovën dhe mundësitë për investime të përbashkëta.

Lobimi për Kosoven: Shqipëria ka intensifikuar lobimin ndërkombëtar për njohjen e Kosovës, duke arritur mbështetje nga aleatët e saj të BE-së dhe SHBA-së, edhe pse ende ka shtete që nuk e kanë njohur pavarësinë e Kosovës.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare:

Alokimet Buxhetore: Shqipëria ka alokuar fonde të konsiderueshme për programin, por ka pasur vonesa në disa projekte për shkak të pasigurive ekonomike globale dhe pasigurisë politike, veçanërisht në sektorët e infrastrukturës dhe energjisë.

Përputhshmëria e Buxhetit: Ka pasur vështirësi në alokimin e fondeve për shërbime që lidhen drejtpërdrejt me përmirësimin e kushteve të jetesës për qytetarët, dhe shpenzimet kanë qenë më të larta për disa projekte sesa ishin planifikuar.

3. Afati Kohor i Zbatimit:

Respektimi i Afateve: Disa projekte janë realizuar brenda afateve të përcaktuara, por shumë të tjera kanë pasur vonesa, veçanërisht për shkak të pengesave politike dhe proceseve të negociatave ndërkombëtare.

Investimet Strategjike: Megjithëse shumë investime kanë filluar të japin rezultate pozitive, disa sektorë si turizmi dhe bujqësia nuk kanë pasur përparim të dukshëm në zhvillimin e mundësive për punësim dhe zhvillim ekonomik.

4. Cilësia e Zbatimit:

Zbatimi ka pasur përparime në sektorët e infrastrukturës dhe energjisë, por ka pasur vonesa dhe mangësi në sektorët e turizmit dhe bujqësisë. Po ashtu, koordinimi midis institucioneve dhe sektorëve të ndryshëm ka qenë i paqëndrueshëm, duke krijuar pengesa për implementimin e disa projekteve.

5. Komentet nga palët e interesuara dhe ndikimi në Komunitet:

Palët e interesuara kanë vlerësuar përpjekjet e Shqipërisë, por kanë kërkuar transparencë më të madhe dhe përfshirje të grupeve të ndryshme sociale në procesin e vendimmarrjes.

6. Auditimet dhe Monitorimet:

Auditimet kanë vlerësuar përparimin e përgjithshëm të bashkëpunimit rajonal dhe lobimit për njohjen e Kosovës, por kanë identifikuar mangësi në menaxhimin e fondeve dhe përdorimin e tyre për disa projekte.

7. Krahasimi me dokumentet zyrtare dhe raportet Ndërkombëtare:

Komisioni Europian, Banka Botërore dhe FMN kanë vlerësuar përpjekjet e Shqipërisë për bashkëpunimin rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës, por kanë rekomanduar përmirësime të mëtejshme në implementimin e projekteve dhe forcimin e transparencës.

Në përgjithësi, programi është realizuar në një shkallë prej 70-80% deri në dhjetor 2024. Ka pasur arritje të dukshme, veçanërisht në bashkëpunimin rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës, por ka ende sektorë që kërkojnë përmirësim, si turizmi, bujqësia dhe koordinimi institucional. Duke marrë parasysh sfidat dhe arritjet, mund të konsiderohet një progres i dukshëm, megjithatë, përmbushja e plotë e objektivave mbetet një punë që kërkon vazhdim.

Arritjet e programit janë të dukshme, por ende ka aspekte që kërkojnë përmirësim

Duke marrë parasysh informacionin e dhënë deri më tani, vlerësimi i përmbushjes së programit deri në vitin 2025 mund të bëhet duke analizuar secilin nga elementët kyç që kanë ndikuar në realizimin e tij:

1. Arritjet Sasiore:

Bashkëpunimi Rajonal: Kosova nuk ka marrë pjesë në nismën Open Balkan, e cila ishte një komponent kyç i programit për bashkëpunim rajonal. Kjo ka ndikim negativ në realizimin e objektivave të bashkëpunimit rajonal, duke reduktuar ndikimin e këtij aspekti. Pavarësisht arritjeve të tjera të projektuar, si ndihma në lidhjen e rrjetit energjetik, fakti që nisma është

ndërprerë dhe Kosova nuk është përfshirë do të ndihmojë në uljen e përbushjes në këtë sektor.

Vlerësim: 50%

Lobimi për Kosovën: Pavarësisht se Kosova ende nuk është njohur nga të gjitha shtetet dhe nuk ka arritur pranimin në Kombet e Bashkuara, lobimi i Shqipërisë ka avancuar në përpjekjet për njohjen e saj, me mbështetje ndërkombëtare. Ky komponent ka treguar përparim, por nuk ka arritur realizimin e plotë të objektivit të njohjes ndërkombëtare.

Vlerësim: 60%

2. Përafrimi me Zotimet Financiare:

Zotimet dhe Alokimet Buxhetore: Disa projekte kanë pasur vonesa për shkak të pasigurisë ekonomike globale dhe vonesave në financim. Megjithatë, alokimi i fondeve për sektorët kyç si infrastruktura dhe energjia ka vazhduar, pavarësisht pengesave. Vonesa në disa sektorë si bujqësia dhe turizmi kanë ulur efektivitetin.

Vlerësim: 70%

3. Afati Kohor i Zbatimit:

Respektimi i Afateve: Disa projekte kyçe janë realizuar brenda afateve të parashikuara, por shumë prej tyre kanë pasur vonesa për shkak të pengesave të brendshme dhe ndërkombëtare. Kjo ka ndikuar negativisht në përbushjen e objektivave të programit.

Vlerësim: 60%

4. Cilësia e Zbatimit:

Zbatimi në Praktikë: Ka pasur përparime në sektorët e infrastrukturës dhe energjisë, por ka vonesa dhe vështirësi të dukshme në implementimin e projekteve të tjera, si ato që lidhen me turizmin dhe bujqësinë, dhe kjo ka ulur cilësinë e përbushjes së programit.

Vlerësim: 55%

5. Komentet nga palët e interesuara dhe ndikimi në Komunitet:

Komente Pozitive dhe Negative: Ka pasur mbështetje për përpjekjet, por edhe kritika për mungesën e transparencës dhe koordinimit. Ky aspekt ka ndikuar negativisht në perceptimin e suksesit të programit.

Vlerësim: 60%

6. Konfirmimet dhe kontestimet nga auditimet dhe monitorimet:

Auditimet dhe Monitorimet: Auditet kanë treguar përparime, por gjithashtu kanë nxjerrë në pah mangësi në menaxhimin e fondeve dhe transparencën. Kjo ka ndikuar në efektivitetin e implementimit të programit.

Vlerësim: 65%

7. Krahasimi me dokumentet zyrtare dhe Raportet Ndërkombëtare:

Raportet dhe Mbështetja Ndërkombëtare: Raportet ndërkombëtare kanë vlerësuar përpjekjet e Shqipërisë për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe lobimin për njohjen e Kosovës. Megjithatë, ka pasur kritika për ngadalësimin e implementimit të disa projekteve.

Vlerësim: 70%

Përmbushja e programit deri në vitin 2025 vlerësohet me një përqindje të përgjithshme: 63%.

Elementët kryesorë që ndikojnë në vlerësimin e këtij niveli janë:

Vonesa në implementim, veçanërisht në sektorët e bujqësisë dhe turizmit, që ka ndikim në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik.

Ndërprerja e nismës Open Balkan dhe mos-pjesëmarrja e Kosovës, që ka penguar realizimin e objektivave të bashkëpunimit rajonal.

Angazhimi ndërkombëtar dhe mbështetja për njohjen e Kosovës janë arritur në një masë, por ende ka mbetur një objektiv i pa realizuar plotësisht (pranimi i Kosovës në Kombet e Bashkuara dhe njohja e saj nga disa shtete).